

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

В.О. Завідувача кафедри, професор

Олена КНЯЗЄВА

«26» серпня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.О. Декана факультету економіки та управління

Аркадій ТОПОВ

«27» серпня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.О. Проректора з науково-педагогічної та методичної роботи

Вячеслав СЕДОВ

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОП03 МІЖНАРОДНИЙ АГРАРНИЙ БІЗНЕС

РІВЕНЬ ВИЩОЇ
ОСВІТИ

ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

С «СОЦІАЛЬНІ НАУКИ, ЖУРНАЛІСТИКА,
ІНФОРМАЦІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

С1 «ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ВІДНОСИНИ (ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ)»

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«ЕКОНОМІКА»

СТРУКТУРНИЙ
ПІДРОЗДІЛ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

ОДЕСА – 2025

Робоча програма освітнього компонента «**Міжнародний аграрний бізнес**» для здобувачів за освітньою програмою «Економіка» спеціальності С1 «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробник програми: **Марина Балджи**, доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри *економічної теорії і економіки підприємства*

Протокол від «26» серпня 2025 року № 1

В.О. Завідувача кафедри

(підпис)

Олена КНЯЗЄВА

Гарант освітньої програми

(підпис)

Марина БАЛДЖИ

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, здобувача вищої освіти		Характеристика освітнього компонента		
			денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів 5	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» Спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» Освітня програма «Економіка» Рівень вищої освіти другий (магістерський)		Обов'язковий		
денна					заочна
4					4
Модулів 2			Рік підготовки		
Змістових модулів 2			1-й	1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання			Семестр		
			1-й	1-й	
Загальна кількість годин			Лекції		
денна			заочна	20 год.	8 год.
120	120	Практичні, семінарські			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 3 самостійної роботи здобувача 5		20 год.	12 год.		
		Лабораторні			
		год.	год.		
		Самостійна робота			
		80 год.	104 год.		
		Індивідуальні завдання:			
		Вид контролю:			
денна		заочна			
		іспит	іспит		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/80;

для заочної форми навчання – 16/104.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «**Міжнародний аграрний бізнес**» відноситься до складу обов'язкових компонент освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти, другого (магістерського) рівня зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)».

Метою вивчення освітнього компонента «**Міжнародний аграрний бізнес**» є формування в майбутніх фахівців теоретичної і практичної спрямованості з питань міжнародного аграрного бізнесу, формуванні у здобувачів професійних компетентностей щодо специфіки формування, ознак та тенденцій розвитку агробізнесу на світовому рівні і виявлення особливостей ведення аграрного бізнесу в різних країнах світу та вивчення досвіду розвитку інноваційних форм бізнесу в аграрному секторі міжнародної економіки.

Завданнями вивчення освітнього компоненту «**Міжнародний аграрний бізнес**»: є теоретична та практична підготовка фахівців щодо ролі міжнародного аграрного бізнесу в системі економічних відносин, переваг аграрної політики країн в регулюванні агробізнесу та продовольчої безпеки, особливостей державної підтримки розвитку агробізнесу та методів її кількісної оцінки, з'ясування міжнародної конкуренції та конкурентоспроможності в аграрному бізнесі, розуміння світового агропродовольчого ринку, визначення сучасного стану і тенденцій розвитку аграрного бізнесу у розвинутих країнах та країнах, що розвиваються, вміння визначати перспективи розвитку міжнародного агробізнесу в Україні і порівнювати з іншими країнами,

В результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен:

знати:

- об'єкти, суб'єкти, форми та сутність міжнародного аграрного бізнесу;
- структуру світового аграрного господарства;
- форми і методи міжнародної діяльності в аграрній сфері;
- сучасні умови реалізації міжнародного аграрного бізнесу;
- особливості положення агробізнесу в умовах сучасної світової економіки;
- види і форми міжнародного аграрного бізнесу;
- порядок створення і функціонування спільних міжнародних компаній в аграрному бізнесі;

вміти:

- аналізувати та синтезувати інформацію з розвитку міжнародного аграрного бізнесу;
- обґрунтовувати рішення з перспектив розвитку міжнародного агробізнесу в системі економічних відносин;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки при аналізі міжнародної ситуації;
- застосовувати ефективні методи для оцінювання розвитку агробізнесу на світовій арені;

- застосовувати підходи, методи та інструментарій для досліджень сучасного стану і тенденцій розвитку аграрного бізнесу в різних країнах;
- застосовувати технології для вивчення світового агропродовольчого ринку, аналізувати міжнародну конкуренцію та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі;
- приймати рішення відповідно до ситуацій, що виникають в процесі здійснення міжнародного агробізнесу;
- оцінювати можливі ризики в міжнародному аграрному бізнесі;
- використовувати одержані знання в умовах міжнародної аграрної діяльності України, виходячи з цілей і завдань її інтеграції у сучасну систему світових господарських зв'язків.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті освітнього компонента «Міжнародний аграрний бізнес» у здобувача вищої освіти формуються компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК – Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні компетентності:

ФК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

ФК 4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

ФК 12. Здатність застосовувати теоретичні та прикладні аспекти економіки в аграрному та інших секторах на національному та міжнародному рівнях.

ФК 13. Здатність до забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання в аграрному та інших секторах економіки на національному та міжнародному рівнях.

Програмними результатами вивчення освітнього компонента «Міжнародний аграрний бізнес» є:

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усьо- го	у тому числі				усьо- го	у тому числі			
		лек	с/пр.	інд	с.р		лек	с/пр.	інд	с.р
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародного аграрного бізнесу										
Тема 1. Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин	14	2	2		10	12	2			10
Тема 2. Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека	9	2	2		5	10				10
Тема 3. Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки	9	2	2		5	12				12
Тема 4. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	14	2	2		10	12		2		10
Тема 5. Світовий агропродовольчий ринок	14	2	2		10	12	2			10
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10		40	58	4	2		52
Разом за модулем 1	60	10	10		40	58	4	2		52
Модуль 2										
Змістовий модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості										
Тема 6. Агробізнес в розвинутих країнах	14	2	2		10	12	2			10
Тема 7. Агробізнес в країнах Східної Європи	14	2	2		10	12	2			10
Тема 8. Агробізнес в країнах, що розвиваються	14	2	2		10	12	2			10
Тема 9. Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України	9	2	2		5	14		2		12
Тема 10. Вплив кризових явищ на міжнародний аграрний бізнес	9	2	2		5	12		2		10
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10		40	62	6	4		52
Разом за модулем 2	60	10	10		40	62	6	4		52
Усього годин	120	20	20		80	120	10	6		104

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

Тема 1. Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин

З'ясування сутності та взаємозв'язків між категоріями «бізнес», «підприємницька діяльність» «аграрний бізнес», «агропродовольчий бізнес». Основні принципи ведення аграрного бізнесу на міжнародному ринку. Ознайомлення з концептуальними підходами щодо формування бізнес-моделей на міжнародному аграрному ринку. Виявлення ролей стейкхолдерів міжнародного агробізнесу. Виявлення особливостей економічних відносинах, що виникають у процесі здійснення міжнародного аграрного бізнесу. Формування системи міжнародного агробізнесу.

Тема 2. Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека

Аграрна політика країн світу в системі регулювання агробізнесу та забезпеченні продовольчої безпеки. Основні інструменти аграрної політики. Відмінні риси аграрної політики в різних країнах. Продовольча безпека. Аспекти глобального стану продовольчої безпеки. Показники світової продовольчої безпеки. Принципи агробізнесу, їх аналіз та умови регулювання. Форми інтеграції агробізнесу. Експортна політика, що впливає на глобальні ринки сільськогосподарської продукції.

Тема 3. Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки

Державна підтримка аграрного бізнесу як ключовий елемент аграрної політики. Поняття державної підтримки. Основні напрями державної підтримки та види, в залежності від кваліфікаційної ознаки. Інструменти надання державної підтримки та методи її кількісної оцінки.

Тема 4. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі

Сутність конкуренції. Економічні теорії щодо виникнення конкуренції. Види конкуренції. Особливості чистої конкуренції. Природа монополій. Природні монополії. Міжнародні монополії. Транснаціональні корпорації. Сутність конкурентоспроможності. Чинники конкурентоспроможності. Рівні конкуренції. Конкурентні переваги. Особливості міжнародної конкуренції. Види конкурентів на міжнародних ринках. Політика протекціонізму на аграрних ринках. Конкурентоспроможність підприємства, продукції, галузі, країни.

Виявлення особливостей міжнародного агропродовольчого сектору економіки та його структури. Оцінювання кон'юнктури міжнародного агропродовольчого ринку. Тенденції розвитку агропродовольчого сектору економіки у міжнародному вимірі.

Тема 5. Світовий агропродовольчий ринок

Виявлення сутності ринку та характеристика видів ринків. Національний ринок. Світовий ринок. Міжнародний ринок. Глобальний ринок. Структура ринку. Особливості ринкової економіки. Вивчення основних теорій ринків. Сутність теорії А. Сміта. Теорія Д. Рікардо. Сучасні ринкові теорії. Характеристика ринкової системи, середовища, парадигм ринку. Структура ринкового механізму. Вивчення складових інфраструктури міжнародного аграрного ринку. Функції інфраструктури.

Виявлення сутності та особливостей аграрного та агропродовольчого ринків. Функції ринку в міжнародному середовищі. Оцінювання зовнішнє середовище існування суб'єктів міжнародного агробізнесу. Мікросередовище. Макросередовище. Чинники, що визначають складність оцінювання зовнішнього середовища на міжнародних ринках. Особливості моніторингу зовнішнього середовища. Прогнозування зовнішнього середовища. Формування етапів аналізу зовнішнього середовища. SWOT-аналіз як основний метод оцінювання зовнішнього середовища.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ: РИНКОВІ, ГАЛУЗЕВІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Тема 6. Агробізнес в розвинутих країнах

Основні організаційні форми в агробізнесі США. Продовольча політика США. Контракція. Агропромисловий комплекс Канади. Єдина агропромислова система Канади. Агропромислова інтеграція в країнах ЄС. Єдина сільськогосподарська політика ЄС. Агропромислова інтеграція в Японії.

Тема 7. Агробізнес в країнах Східної Європи

Аграрна політика країн Східної Європи. Основні напрямки аграрних реформ в країнах Східної Європи та створення нормативно-правової бази у вигляді законів. Реструктуризація сільського господарства.

Тема 8. Агробізнес в країнах, що розвиваються

Формування національних агропромислових комплексів в країнах Африки. Агропромислові комплекси в країнах Близького Сходу. Агропромисловий розвиток країн Азії. Розвиток агробізнесу в Латинській Америці.

Тема 9. Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України

Агробізнес – ключова галузь економіки України. Постачання української продукції і сировини на світовий ринок. Державні та міжнародні інвестиційні програми. Державна аграрна політика України. Земельна реформа. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу. Екологізація агробізнесу в Україні. Аграрний сектор і альтернативна енергетика.

Тема 10. Вплив кризових явищ на міжнародний аграрний бізнес

Циклічні коливання в економіці. Теорія економічних циклів. Короткі, середні та довгі хвилі в економіці. Довгі хвилі М.Д. Кондратьєва. Сутність та види криз. Характеристика найбільших економічних криз в історії. Чинники, що зумовлюють кризи. Локальні, світові та глобальні кризи. Позитивні та негативні наслідки економічних криз. Особливості впливу економічної кризи на аграрний сектор економіки. Поведінка суб'єктів агробізнесу в період кризи. Роль держави в період кризи. Види та класифікація господарських ризиків. Методика оцінювання ризиків. Управління ризиками. Антикризова діяльність. Антикризова стратегія. Особливості міжнародної аграрної політики в умовах світової кризи. Особливості кризи, викликані COVID-19, та її вплив на аграрний сектор економіки у світовому та національному масштабах. Криза в міжнародному аграрному бізнесі під час російсько-української війни.

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

Денна форма навчання

№	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародного аграрного бізнесу	
1	Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин (2 год.) 1.1. Провідні категорії. 1.2. Основні принципи ведення аграрного бізнесу на міжнародному ринку. 1.3. Концептуальні підходи щодо формування бізнес-моделей на міжнародному аграрному ринку. 1.4. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу. 1.5. Економічні відносини в процесі здійснення міжнародного аграрного бізнесу. 1.6. Формування системи міжнародного агробізнесу.
2	Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека (2 год.) 2.1. Аграрна політика країн світу в системі регулювання агробізнесу та забезпеченні продовольчої безпеки. 2.2. Основні інструменти аграрної політики. 2.3. Продовольча безпека. 2.4. Принципи агробізнесу, їх аналіз та умови регулювання. 2.5. Форми інтеграції агробізнесу. 2.6. Експортна політика, що впливає на глобальні ринки сільськогосподарської продукції.
3	Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки (2 год.) 3.1. Державна підтримка аграрного бізнесу як ключовий елемент аграрної політики 3.2. Поняття державної підтримки. 3.3. Основні напрями державної підтримки. 3.4. Види державної підтримки. 3.5. Інструменти надання державної підтримки та методи її кількісної оцінки.
4	Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі (2 год.) 4.1. Сутність конкуренції. 4.2. Економічні теорії щодо виникнення конкуренції. 4.3. Види конкуренції. 4.4. Монополії. 4.5. Корпорації.

	4.6. Сутність та чинники конкурентоспроможності. 4.7. Конкурентні переваги. 4.8. Види конкурентів на міжнародних ринках. 4.9. Політика протекціонізму на аграрних ринках. 4.10. Конкурентоспроможність підприємства, продукції, галузі, країни.
5	Світовий агропродовольчий ринок (2 год.) 5.1. Поняття ринку як категорії. Ринок (національний, світовий, міжнародний, глобальний). 5.2. Особливості ринкової економіки. 5.3. Основні теорії ринків. 5.4. Зовнішнє середовище існування суб'єктів міжнародного агробізнесу.
Змістовий модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості	
6	Агробізнес в розвинутих країнах (2 год.) 6.1. Основні організаційні форми в агробізнесі США. Продовольча політика США. 6.2. Агропромисловий комплекс Канади. Єдина агропромислова система Канади. 6.3. Агропромислова інтеграція в країнах ЄС. Єдина сільськогосподарська політика ЄС. 6.4. Агропромислова інтеграція в Японії.
7	Агробізнес в країнах Східної Європи (2 год.) 7.1. Аграрна політика країн Східної Європи. 7.2. Аграрні реформи в країнах Східної Європи та створення нормативно-правової бази у вигляді законів. 7.3. Реструктуризація сільського господарства.
8	Агробізнес в країнах, що розвиваються (2 год.) 8.1. Формування національних АПК в країнах Африки. 8.2. Агропромислові комплекси в країнах Близького Сходу. 8.3. Агропромисловий розвиток країн Азії. 8.4. Розвиток агробізнесу в Латинській Америці.
9	Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України (2 год.) 9.1. Агробізнес – ключова галузь економіки України. 9.2. Державні та міжнародні інвестиційні програми. 9.3. Державна аграрна політика України. Земельна реформа. 9.4. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу. 9.5. Екологізація агробізнесу в Україні. 9.6. Аграрний сектор і альтернативна енергетика.
10	Вплив кризових явищ на міжнародний аграрний бізнес (2 год.) 10.1. Циклічні коливання в економіці. 10.2. Сутність та види криз. Характеристика економічних криз. 10.3. Наслідки економічних криз. Антикризова діяльність. 10.4. Особливості впливу економічної кризи на аграрний сектор економіки. 10.5. Види та класифікація господарських ризиків. Управління ризиками.

Заочна форма навчання

№	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань
Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародного аграрного бізнесу	
1	Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин (2 год.) 1.1. Провідні категорії. 1.2. Основні принципи ведення аграрного бізнесу на міжнародному ринку. 1.3. Концептуальні підходи щодо формування бізнес-моделей на міжнародному аграрному ринку. 1.4. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу. 1.5. Економічні відносини в процесі здійснення міжнародного аграрного бізнесу. 1.6. Формування системи міжнародного агробізнесу.
5	Світовий агропродовольчий ринок (2 год.) 5.1. Поняття ринку як категорії. Ринок (національний, світовий, міжнародний, глобальний). 5.2. Особливості ринкової економіки. 5.3. Основні теорії ринків. 5.4. Зовнішнє середовище існування суб'єктів міжнародного агробізнесу.
Змістовний модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості	
6	Агробізнес в розвинутих країнах (2 год.) 6.1. Основні організаційні форми в агробізнесі США. Продовольча політика США. 6.2. Агропромисловий комплекс Канади. Єдина агропромислова система Канади. 6.3. Агропромислова інтеграція в країнах ЄС. Єдина сільськогосподарська політика ЄС. 6.4. Агропромислова інтеграція в Японії.
7	Агробізнес в країнах Східної Європи (2 год.) 7.1. Аграрна політика країн Східної Європи. 7.2. Аграрні реформи в країнах Східної Європи та створення нормативно-правової бази у вигляді законів. 7.3. Реструктуризація сільського господарства.
8	Агробізнес в країнах, що розвиваються (2 год.) 8.1. Формування національних АПК в країнах Африки. 8.2. Агропромислові комплекси в країнах Близького Сходу. 8.3. Агропромисловий розвиток країн Азії. 8.4. Розвиток агробізнесу в Латинській Америці.

5.3. Теми практичних та семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародного аграрного бізнесу			
1	Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин (2 год.) 1.1. Провідні категорії. 1.2. Основні принципи ведення аграрного бізнесу на міжнародному ринку. 1.3. Концептуальні підходи щодо формування бізнес-моделей на міжнародному аграрному ринку. 1.4. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу. 1.5. Економічні відносини в процесі здійснення міжнародного аграрного бізнесу. 1.6. Формування системи міжнародного агробізнесу.	2	
2	Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека (2 год.) 2.1. Аграрна політика країн світу в системі регулювання агробізнесу та забезпеченні продовольчої безпеки. 2.2. Основні інструменти аграрної політики. 2.3. Продовольча безпека. 2.4. Принципи агробізнесу, їх аналіз та умови регулювання. 2.5. Форми інтеграції агробізнесу. 2.6. Експортна політика, що впливає на глобальні ринки сільськогосподарської продукції.	2	
3	Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки (2 год.) 3.1. Державна підтримка аграрного бізнесу як ключовий елемент аграрної політики 3.2. Поняття державної підтримки. 3.3. Основні напрями державної підтримки. 3.4. Види державної підтримки. 3.5. Інструменти надання державної підтримки та методи її кількісної оцінки.	2	
4	Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі (2 год.) 4.1. Сутність конкуренції. 4.2. Економічні теорії щодо виникнення конкуренції. 4.3. Види конкуренції. 4.4. Монополії.	2	2

	4.5. Корпорації. 4.6. Сутність та чинники конкурентоспроможності. 4.7. Конкурентні переваги. 4.8. Види конкурентів на міжнародних ринках. 4.9. Політика протекціонізму на аграрних ринках. 4.10. Конкурентоспроможність підприємства, продукції, галузі, країни.		
5	Світовий агропродовольчий ринок (2 год.) 5.1. Поняття ринку як категорії. Ринок (національний, світовий, міжнародний, глобальний). 5.2. Особливості ринкової економіки. 5.3. Основні теорій ринків. 5.4. Зовнішнє середовище існування суб'єктів міжнародного агробізнесу.	2	
Змістовий модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості			
6	Агробізнес в розвинутих країнах (2 год.) 6.1. Основні організаційні форми в агробізнесі США. Продовольча політика США. 6.2. Агропромисловий комплекс Канади. Єдина агропромислова система Канади. 6.3. Агропромислова інтеграція в країнах ЄС. Єдина сільськогосподарська політика ЄС. 6.4. Агропромислова інтеграція в Японії.	2	
7	Агробізнес в країнах Східної Європи (2 год.) 7.1. Аграрна політика країн Східної Європи. 7.2. Аграрні реформи в країнах Східної Європи та створення нормативно-правової бази у вигляді законів. 7.3. Реструктуризація сільського господарства.	2	
8	Агробізнес в країнах, що розвиваються (2 год.) 8.1. Формування національних АПК в країнах Африки. 8.2. Агропромислові комплекси в країнах Близького Сходу. 8.3. Агропромисловий розвиток країн Азії. 8.4. Розвиток агробізнесу в Латинській Америці.	2	
9	Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України (2 год.) 9.1. Агробізнес – ключова галузь економіки України. 9.2. Державні та міжнародні інвестиційні програми. 9.3. Державна аграрна політика України. Земельна реформа. 9.4. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу.	2	2

	9.5. Екологізація агробізнесу в Україні. 9.6. Аграрний сектор і альтернативна енергетика.		
10	Вплив кризових явищ на міжнародний аграрний бізнес (2 год.) 10.1. Циклічні коливання в економіці. 10.2. Сутність та види криз. Характеристика економічних криз. 10.3. Наслідки економічних криз. Антикризова діяльність. 10.4. Особливості впливу економічної кризи на аграрний сектор економіки. 10.5. Види та класифікація господарських ризиків. Управління ризиками.	2	2

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти міжнародного аграрного бізнесу			
1	Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин 1.1. Провідні категорії. 1.2. Основні принципи ведення аграрного бізнесу на міжнародному ринку. 1.3. Концептуальні підходи щодо формування бізнес-моделей на міжнародному аграрному ринку. 1.4. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу. 1.5. Економічні відносини в процесі здійснення міжнародного аграрного бізнесу. 1.6. Формування системи міжнародного агробізнесу.	10	10
2	Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека 2.1. Аграрна політика країн світу в системі регулювання агробізнесу та забезпеченні продовольчої безпеки. 2.2. Основні інструменти аграрної політики. 2.3. Продовольча безпека. 2.4. Принципи агробізнесу, їх аналіз та умови регулювання. 2.5. Форми інтеграції агробізнесу. 2.6. Експортна політика, що впливає на глобальні ринки сільськогосподарської продукції.	5	10

3	Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки 3.1. Державна підтримка аграрного бізнесу як ключовий елемент аграрної політики 3.2. Поняття державної підтримки. 3.3. Основні напрями державної підтримки. 3.4. Види державної підтримки. 3.5. Інструменти надання державної підтримки та методи її кількісної оцінки.	5	12
4	Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі 4.1. Сутність конкуренції. 4.2. Економічні теорії щодо виникнення конкуренції. 4.3. Види конкуренції. 4.4. Монополії. 4.5. Корпорації. 4.6. Сутність та чинники конкурентоспроможності. 4.7. Конкурентні переваги. 4.8. Види конкурентів на міжнародних ринках. 4.9. Політика протекціонізму на аграрних ринках. 4.10. Конкурентоспроможність підприємства, продукції, галузі, країни.	10	10
5	Світовий агропродовольчий ринок 5.1. Поняття ринку як категорії. Ринок (національний, світовий, міжнародний, глобальний). 5.2. Особливості ринкової економіки. 5.3. Основні теорії ринків. 5.4. Зовнішнє середовище існування суб'єктів міжнародного агробізнесу.	10	10
Змістовий модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості			
6	Агробізнес в розвинутих країнах 6.1. Основні організаційні форми в агробізнесі США. Продовольча політика США. 6.2. Агропромисловий комплекс Канади. Єдина агропромислова система Канади. 6.3. Агропромислова інтеграція в країнах ЄС. Єдина сільськогосподарська політика ЄС. 6.4. Агропромислова інтеграція в Японії.	10	10
7	Агробізнес в країнах Східної Європи 7.1. Аграрна політика країн Східної Європи. 7.2. Аграрні реформи в країнах Східної Європи та створення нормативно-правової бази у вигляді законів.	10	10

	7.3. Реструктуризація сільського господарства.		
8	Агробізнес в країнах, що розвиваються 8.1. Формування національних АПК в країнах Африки. 8.2. Агропромислові комплекси в країнах Близького Сходу. 8.3. Агропромисловий розвиток країн Азії. 8.4. Розвиток агробізнесу в Латинській Америці.	10	10
9	Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України 9.1. Агробізнес – ключова галузь економіки України. 9.2. Державні та міжнародні інвестиційні програми. 9.3. Державна аграрна політика України. Земельна реформа. 9.4. Стейкхолдери міжнародного агробізнесу. 9.5. Екологізація агробізнесу в Україні. 9.6. Аграрний сектор і альтернативна енергетика.	5	12
10	Вплив кризових явищ на міжнародний аграрний бізнес 10.1. Циклічні коливання в економіці. 10.2. Сутність та види криз. Характеристика економічних криз. 10.3. Наслідки економічних криз. Антикризова діяльність. 10.4. Особливості впливу економічної кризи на аграрний сектор економіки. 10.5. Види та класифікація господарських ризиків. Управління ризиками.	5	10

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є формою індивідуально-консультативної роботи викладача зі здобувачами, яка здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи здобувачів

1.	Глобальні процеси та їх вплив на розвиток міжнародного агробізнесу
2.	Система економічних відносин в міжнародному агробізнесі
3.	Умови формування системи міжнародного аграрного бізнесу
4.	Об'єкти і суб'єкти міжнародного аграрного бізнесу
5.	Рівні функціонування агробізнесу на міжнародному рівні
6.	Світова торгівля і Світова організація торгівлі
7.	Інструменти впливу СОТ на міжнародну торгівлю продовольством: «жовта», «блакитна» і «зелена» скринька
8.	Аграрна політика в регулюванні агробізнесу
9.	Принципи аграрного протекціонізму
10.	Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки
11.	Виявлення особливостей міжнародного агропродовольчого сектору економіки та його структури
12.	Оцінювання кон'юнктури міжнародного агропродовольчого ринку
13.	Тенденції розвитку агропродовольчого сектору економіки у міжнародному вимірі
14.	Вплив науково-технічної революції на розвиток сільського господарства
15.	Цифрові інновації: використання даних і технологій для сталих агропродовольчих систем
16.	Товарна структура торгівлі основними видами сільськогосподарської продукції і продовольства
17.	Транснаціональні монополії в аграрному бізнесі
18.	Рівень технічного оснащення, багатоукладність і форми землеволодіння в країнах Африки
19.	Рівень технічного оснащення, багатоукладність і форми землеволодіння в країнах Азії
20.	Рівень технічного оснащення, багатоукладність і форми землеволодіння в країнах Латинської Америки
21.	Агропромисловий бізнес у ... (обрати країну за бажанням)
22.	Україна на світових ринках агропродовольства
23.	Потенційні ризики та загрози для аграрного сектору економіки України

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення семінарських, практичних занять. Передбачається участь здобувачів у наукових гуртках, конференціях з доповідями. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Основними методами досягнення навчальних цілей є: проведення оглядових та проблемних лекцій; участі в семінарських, практичних заняттях.

Освоєння лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам придбати знання теоретичних основ поведінки та прийняття рішень господарюючими суб'єктами в умовах обмеженості ресурсів, особливості формування попиту та пропозиції землі, ціни землі, орендних відносин.

Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування набутих теоретичних знань та передбачає рішення завдань, розгляд ситуацій з поставлених проблем, реалізації набутих знань щодо застосування стратегій і розробки моделей.

Під час консультацій здобувачі отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітньої компоненти; виконання самостійної роботи.

При проведенні лекційних і практичних занять з освітньої компоненти **«Міжнародний аграрний бізнес»** застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання.

Відбувається поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій:

- лекції в тому числі на платформі ZOOM, MOODLE;
- семінарські, практичні заняття (семінари, семінари-дискусії / презентація / робота в Інтернеті, робота в Moodle (<https://moodle.osau.edu.ua/>)).

Під час лекцій використовується презентація матеріалу теми, в якій тезисно подані питання матеріалу лекції слайдами. При викладанні лекційного матеріалу здобувачам пропонуються питання для самостійного опрацювання.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Презентації здобувачів – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів самостійної роботи з виконання індивідуальних завдань.

Застосовування в поєднанні словесних (бесіда, пояснення, розповідь, дискусія), інноваційних (робота в групах, метод презентації, робота в Moodle), методів сприяє досягненню програмних результатів.

Вивчення освітнього передбачає самостійне опрацювання здобувачами матеріалу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань, Законів України, інформаційних ресурсів.

Таблиця 1. Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.	- вербальні/словесні (пояснення, розповідь, бесіда, дискусія); - наочні (ілюстрування, мультимедійні презентації, самостійне спостереження); - практичні (виконання індивідуальних робіт, вирішення задач, підготовка есе, презентацій).
ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.	- вербальні/словесні (пояснення, розповідь, бесіда, дискусія); - наочні: ілюстрування, мультимедійні презентації, самостійне спостереження, інформаційне повідомлення; - практичні (аналітичні вправи, есе, тести)
ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.	- практичні (есе, реферати, презентації, виступи на конференціях, тези і матеріали конференцій)
ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.	- практичні (робота в малих групах, вирішення ситуаційних завдань)
ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.	- практичні (виконання практичної завдань, самостійної роботи, індивідуальних завдань)
ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.	- практичні (виконання практичної завдань, самостійної роботи, індивідуальних завдань, есе, тези)
ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.	- практичні (виконання практичних завдань та самостійної роботи, написання тез на конференцію)

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	- практичні (виконання практичної завдань, самостійної роботи, індивідуальних завдань, есе, тези)
---	---

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «**Міжнародний аграрний бізнес**» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті оцінюється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «не зараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	іспит
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Поточний контроль – це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторної занять (лекції, семінарські та практичні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни. Поточний контроль проводиться у формі: тестування, усного опитування, письмового експрес-контролю на семінарсько-практичних заняттях, виконання та захисту індивідуальних самостійних робіт, виконання індивідуальних завдань у вигляді есе та презентацій.

Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Контроль і облік поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом виставлення в журналі обліку роботи викладача балів, отриманих здобувачем за кожний зарахований вид роботи.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основою для проведення модульних контрольних робіт і враховуються викладачем при визначенні підсумкової оцінки за модуль.

Модульний (рубіжний) контроль – перевірка знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни (модуля). Модуль (блок) – запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю.

Кількість модулів з освітнього компонента становить два. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл. 2). Модуль, за який здобувач отримав від 0 до 59 балів із 100 можливих підлягає перездачі (один раз). Незадовільна оцінка за іспитовий модуль не компенсується оцінкою за інший модуль. Перездача модулів з метою підвищення позитивної оцінки дозволяється 1 раз.

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою (звіти з лабораторних робіт) або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою економічної теорії і економіки підприємства.

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача. З освітнього компонента **«Міжнародний аграрний бізнес»** передбачено підсумковий контроль у вигляді іспиту для очної та заочної форми навчання. Бал підсумковий виставляється на підставі результатів навчання впродовж семестру і розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування занять та за додаткові види робіт з вивчення (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка есе чи реферату і виступ з ним на семінарі, доповідь на науковій конференції, участь в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання) (табл. 4).

Таблиця 3.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	іспит
1	2	3	4	5	6	7
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, може використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої відповіді.	Високий (творчий) <		

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7
64 - 73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням іспитового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, фрагментів.			

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента

- модульний контроль – 90 балів,
- бал за відвідування на заняттях – 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення - 5 балів.

Якщо оцінка, яка була отримана за результатами підсумкового контролю впродовж семестру 60 або більша за 60 балів, здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів.

Таблиця 4.

Оцінювання освітнього компонента(від 0 до 100 балів)

Складові оцінювання	Кількість	Мінімальна оцінка в балах	Максимальна оцінка в балах
Змістовий модуль	2	0	90
Відвідування (відсоток пропусків від загальної кількості занять)	0-10%		5
	10%-20%		4
	20%-40%		3
	40%-60%		2
	60%-80%		1
	більше 80%		0
Заохочення (доповідь на науковій конференції, активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, участь в олімпіаді, підготовка наукової публікації,).		0	5
Підсумковий рейтинг		0	100

Якщо здобувач вищої освіти отримав за результатами підсумкового контролю впродовж семестру менше 60-ти балів із 100 можливих, відповідно, він перескладає теми змістових модулів, та контрольні за модулем.

Здобувач вищої освіти має право підвищити оцінку з освітнього компонента, яка ним була отримана за результатами підсумкового контролю впродовж семестру.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, завдання (ситуаційні завдання), що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування освітнього компонента

Оцінювання освітнього компонента

Бал за змістовні модулі (БЗМ)										Сума		
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)					Бал за відвідування (всього 0-5)			Бал заохочувальн ий (всього -0-5)				
Змістовний модуль 1 (ЗМ 1)					Змістовний модуль 2 (ЗМ 2)					0-5	0-5	100
Поточний контроль - 45					Поточний контроль - 45							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9			
Модульний контроль - 45					Модульний контроль - 45							
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2) : 2												

* T1,T2,T3.....- теми змістовного модуля

Відповідно до «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма освітнього компонента «**Міжнародний аграрний бізнес**» для здобувачів за освітньою програмою «Економіка» спеціальності С1 «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, 30 с.

2. Силабус освітньої компоненти «**Міжнародний аграрний бізнес**».

3. Міжнародний аграрний бізнес: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка». Уклад. А.Д. Діброва, Н.А. Герасименко. Київ: НУБіП України, 2024. 27 с.
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u404/mizhnarodniy_agrarniy_biznes_0.pdf

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Іващенко М. В. Міжнародний бізнес: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 131 с. URL: [Іващенко
https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2020/mnp_MB_2020.pdf](https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2020/mnp_MB_2020.pdf)
2. Кифяк, В. (2024). Концептуальні підходи дослідження структури системи агробізнесу. *Економіка та суспільство*, (66). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-23>
3. Мельник Л. Л., Байдак І.І., Застава І.А. Міжнародний агробізнес: поняття, розвиток та вплив на економіку України. *Ефективна економіка*. 2025. № 4. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%9C%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%9A.pdf
4. Корнієнко Г. С. Агробізнес в Україні: теоретико-правові проблеми становлення та розвитку : монографія. Харків : Юрайт, 2023. 560 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/20302/1/Kornienko_Agrobisnes-2023.pdf

Додаткова

1. Бойко Л.О., Бойко В.О. Сучасний стан агробізнесу в Україні та його ревіталізація в післявоєнний період. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. №16. С. 55-61. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.7>
2. Губені Ю., Цюлковська С. Розвиток та активізація зовнішньоекономічної діяльності підприємств агробізнесу: наук. видання. Львів: Ліга-Прес, 2019. 191 с. URL: <https://surli.cc/hhxzcc>
3. Кудінова М.М., Рубайко М.О. Механізми міжнародної підтримки зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. №57. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3156/3079>.
4. Міжнародний бізнес: навч. посібник. Під заг. ред. Т. В. Орехової. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 425 с. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1531/1/%D0%9C%D0%91_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
5. Міжнародний агробізнес: навч. пос. За ред. І. Ю. Сіваченка, О. В. Захарченка. К.: Центр учбової літератури, 2008. 266 с. URL: <https://surl.li/rgrbzx>
6. Нечипорук А., Котова М., Кочубей Д. Експорт України в умовах воєнного стану. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. №5. С. 18-32. DOI: [10.31617/3.2023\(130\)02](https://doi.org/10.31617/3.2023(130)02)
7. Прокопишин О.С., Трушкіна Н.В., Сербіна Т.В. Щодо організації зовнішньоекономічної логістичної діяльності аграрних підприємств в умовах війни. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 209-217. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).209-217](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).209-217)

8. Пугачов М., Духницький Б. Перспективи розвитку експорту агропродовольчої продукції з України до країн Азії. Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2023. №6. С. 209-214. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-34>

9. Татарський Ю. Прямі збитки аграрного сектору України через війну перевищили \$80 млрд. *KSE Агроцентр. Forbes Ukraine*. URL: <http://surl.li/ktbkpk>

10. Балджи М. Д. Дослідження зовнішнього макро- та мікросередовища підприємств агропромислового комплексу. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Науковий журнал. Вип. 21. Т.2. 2025. С. 430-442. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/aprde/article/view/9373/9204>

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org/>

3. Українська електронна бібліотека. URL: <http://w.w.w.biblioteka.org.ua>